OPONENTSKÝ POSUDEK
MgA. Milan Mazúr
Název disertační práce: Kde oči menia farbu
školitel: doc. MgA. Tomáš Svoboda Ph.D.
oponent: doc. Mgr. David Kořínek

Při čtení prvních stran Kde oči menia farbu jsem se zamýšlel nad tím, jaký text přede mnou leží. Je to reflexe vlastní projektové práce, beletrie, svérázný umělecký výzkum nebo všechno dohromady? Co je vlastním přemítáním, jakou roli ve vyprávění hraje Kenneth Anger a jak souvisí s autorovými filmy, kde je ona požadovaná odbornost opřená o studium zdrojů a kde končí autority a k čemu se vztahuje bohatá obrazová část. A tak jsem si říkal, že nejen současný svět, ale i všechny ty předchozí mizející jsou oním tolikrát v umělecké praxi a teorii (Deleuze!) vzpomínaným labyrintem bez konce a začátku, předivem faktů a asociací, rhizomy, které mají především vyjádřit pocity tvořícího subjektu s referencemi, které třeba ani nikdy „skutečně“ nebyly.

Došlo mi, že konečně zase po pár letech procházím autoteoretickým textem, a že v důsledku mohu být rád, že tento poměrně nový útvar nachází uplatnění ve výstupu doktorandského studia, kam podle mě zásadně patří. Autoteorii považuji za jeden z adekvátních výstupů dizertací na uměleckých školách, dokonce možná za žánr, který by se mohl stát dominantním. Lauren Fournier (Autotheory as Feminist Practice in Art, Writing and Criticism, MIT Press 2020) tento žánr definuje jednoduše jako „autobiografii s poznámkovým aparátem a seznamem literatury“. K tomu je zapotřebí znalost diskurzu současného umění a teoretických konceptů jej definující, volněji pak popis vlastní zkušenosti, kterou vnímám jako dobrodružství a (sebe)potvrzení. Autoteorii chápu jako propojení filozofie (myšlení uměním a hluboké obeznámení s rámcem teorie umění, které má k filozofii velmi blízko, ačkoliv využívá jiných specifických metod) a umělecké praxe (oboustranný pohyb mezi děláním umění a teoretickými limity). Ne každý adept této inovativní metody však obstojí. Domnívám se, že Milan Mazúr prací Kde oči menia farbu to zvládnul a dokonce výborně.

Pokud se budu držet podnázvu práce Fournier a dovolím si vynechat, že se je v jejím případě týká především „feministické praxe“, pak je třeba všímat si kategorie umění, psaní a kritického myšlení (ano criticism znamená trošku něco jiného, ale shodněme se, že to zase tak nevadí). Při hodnocení toho všeho se však musím opřít nejen o samotný text, ale i další Milanem předkládané výstupy, tedy autorské knihy Ján a především filmů Čo je to za pieseň, čo odkryla hmlu? (22 minut, 2022) a Casaria (25 minut, 2019).

UMĚNÍ
Milanovy projekty jsou výsledkem dlouhodobého zkoumání média pohyblivého obrazu a snahou přinést do uměleckého provozu nové postupy (snaha „stále být avantgardním“). Oba filmy jsou dostatečně autorské, vycházejí z vlastní bezprostřední zkušenosti (minulosti, paměti, vztahu k místům), kterou interpretují a zasazují do obecně platných metafor. Vyprávění je pozvolné, obsahuje řadu mezer, dovede překvapit a přitom držet pohromadě. Tonalita děl pracujících s omezenou škálou využívá monochromu, v němž se nám odráží vlastní způsob vnímání a žité reality. Je zde přítomný patos, avšak nezdá se mi nebezpečným, ochlazující odstup autora by nebyl na místě. Videa vycházejí z dobré znalosti filmu, je zde však viditelná znalost přinést do tohoto konzervativního žánru něco nového z širšího pole vizuálních umění. Především u Casarie vnímám i silný sociální komentář. Vliv poezie mu nijak neubírá.
PSANÍ

Text dizertační práce je stylem podobný autobiografické knize Ján, oproti ní má však nejen vysokou literární kvalitu, ale i tu odbornou. Riziko krátké osobní historie a „božský“ autorský pohled je výborně podpořen „objektivizujícími“ teoretickými rámci.

KRITICKÉ MYŠLENÍ
Milan Mazúr ve své práci zaujímá vlastní stanoviska, snaží se něco zjistit, pokud manipuluje, pak v mezích zákona. Na médium pohyblivého obrazu nahlíží z různých perspektiv a je si vědom spekulativního charakteru přítomného už v pracech poststrukturalistů. Mám pocit, že i onoho Deleuze bere se zdravou rezervou.

Dizertační práci Milana Mazúra považuji za velmi zdařilou, ve výše popsaném žánru za pionýrskou a ostatním adeptům doktorských studií na uměleckých školách za doporučování hodnou.

Doporučuji Milanu Mazúrovi udělit titul PhD.

otázky:
Co si dnes můžeme vzít z Deleuze pro naše uvažování o médiu pohyblivého obrazu? Jak se to má s oním prostorem a časem? Prosím o uvedení příkladu ze současného umění.

Proč si autor vybral právě Kennetha Angera? Co jej na jeho tvorbě tak fascinuje a v čem byla pro něj objevná.

Jak by autor definoval dnešní pojetí videoeseje? Jak jej lze inovovat?

V Praze 25. března 2024

doc. Mgr. David Kořínek